

Gemeenten

**Programma Directoraat-
Generaal Oekraïense
Ontheemden**

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.Rijksoverheid.nl/jenv

Contactpersoon

Datum

24 maart 2023

Ons kenmerk

x

nota

Handelswijze gemeenten opvang Oekraïners die nooit aan voorwaarden RTB hebben voldaan

Aanleiding

In het proces van de beoordeling of ontheemden in Nederland in aanmerking komen voor tijdelijke bescherming, worden ontheemden in de eerste plaats ingeschreven in de Basis Registratie Personen (BRP) door de gemeenten. Gemeenten kunnen bij de inschrijving in de BRP niet controleren of Oekraïners aan de voorwaarden van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming voldoen. Bij het ophalen van het rechtsbewijs (sticker of O-document) beoordeelt de IND of iemand aan de voorwaarden van de RTB voldoet. Doordat ontheemden zijn opgeroepen een verblijfsbewijs op te halen, signaleert de IND een toename van zaken waarin een beroep op de RTB gedaan wordt terwijl de personen strikt genomen niet aan de voorwaarden voor tijdelijke bescherming voldoen. Deze personen verblijven, doordat ze in beginsel wel in de BRP zijn ingeschreven, vaak reeds in de Gemeentelijke Opvang voor Oekraïense ontheemden (GOO) of Particuliere opvang voor Oekraïense ontheemden (POO) en ontvangen tevens de daarbij behorende voorzieningen. Wanneer bij het ophalen van het rechtsbewijs door de IND wordt geconstateerd dat iemand niet in aanmerking komt voor de tijdelijke bescherming, overhandigt de IND de vreemdeling een besluit waarin wordt aangegeven dat geen aanspraak kan worden gemaakt op tijdelijke bescherming en de daaraan verbonden rechten. Het is vervolgens aan de gemeente om opvang en voorzieningen ook daadwerkelijk te beëindigen. De gemeenten hebben aangegeven hier graag een handelswijze voor te ontvangen.

Deze werkinstructie omschrijft eerst de groepen die niet onder de RTB vallen en informeert de gemeenten over de rechten van deze personen. Daarna volgt een werkinstructie voor gemeenten om de opvang te beëindigen voor personen zonder recht daartoe.

Deze werkinstructie geldt nadrukkelijk niet voor derdelanders die op dit moment onder de RTB vallen, maar na 4 september 2023 niet meer onder de RTB vallen. Hiervoor wordt een separate werkinstructie opgesteld.

Oekraïners die niet vallen onder de richtlijn

Bij besluit van 4 maart 2022 (EU) 2022/382 heeft de Raad van de EU besloten dat tijdelijke bescherming moet worden verleend aan personen die Oekraïne hebben verlaten in verband met de grootschalige invasie door de Russische strijdkrachten op 24 februari 2022. De lidstaten moeten gelet hierop aan deze groep de rechten

toekennen als genoemd in Richtlijn 2011/55/EG (de Richtlijn tijdelijke bescherming). In dit besluit van 4 maart 2022 heeft de Raad een aantal groepen aangewezen die gebruik kunnen maken van deze tijdelijke bescherming.

**Programma Directoraat-
Generaal Oekraïense
Ontheemden**

Daarnaast heeft de Raad aangegeven dat lidstaten zelf kunnen besluiten aanvullende groepen aan te wijzen die een beroep kunnen doen op tijdelijke bescherming. De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid heeft de Voorzitter van de Tweede Kamer bij brief van 30 maart 2022 en vervolgens bij brief van 18 juli 2022 medegedeeld aan welke groepen Nederland deze tijdelijke bescherming zal verlenen. In artikel 3.9a van het Voorschrift Vreemdeling, gelezen in samenhang met artikel 3.1a, eerste lid, van het Vreemdelingenbesluit 2000 zijn de genoemde groepen vastgelegd. In artikel 3.1a, tweede lid, is beschreven welke personen kunnen worden uitgesloten van de tijdelijke bescherming.

Datum
27 januari 2023

Ons kenmerk
x

Recent is er sprake van een aanzienlijke hoeveelheid afwijzingen bij de IND bij het ophalen van het rechtsbewijs voor ontheemden, omdat wordt geconstateerd dat de personen niet aan de voorwaarden voor tijdelijke bescherming voldoen. In recente nota's van de IND¹ is nader omschreven om welke groepen het gaat:

1. Oekraïense (arbeids)migranten die vóór 27 november 2021 buiten Oekraïne en Nederland verbleven;
2. Oekraïners die terugkeren naar hun land van herkomst nadat is vastgesteld dat zij niet voldoen aan de voorwaarden van tijdelijke bescherming en die na een (kort) verblijf in Oekraïne terugkeren naar Nederland om opnieuw tijdelijke bescherming aan te vragen;
3. Derlanders die later dan op de peildatum van 23 februari 2022 een permanente vergunning of beschermingsstatus in Oekraïne hebben verkregen;
4. EU-burgers, indien zij zowel de Oekraïense nationaliteit hebben als die van een andere lidstaat, indien zij als EU-burger een tijdelijke of permanente vergunning hadden in Oekraïne, of omdat zij als EU-burger gezinslid zijn van een Oekraïner.

Herkenning doelgroep

Gemeenten controleren bij de inschrijving in de BRP of een persoon de Oekraïense nationaliteit bezit. Is dit het geval, dan verzorgt de gemeente de inschrijving in de BRP voor deze persoon. De inschrijving in de BRP geldt als een onvolledige asielaanvraag. De asielaanvraag wordt volledig door het ondertekenen van het aanvraagformulier (M35H) bij het verkrijgen van de sticker of 0-document. Als de IND onderkent dat de ontheemde niet onder de RTB valt laat zij de asielaanvraag niet ondertekenen en zal de IND verblijfstitel 46 (RTB) veranderen naar verblijfstitel 32 (asielaanvraag). De gemeente kan daaruit afleiden dat volgens de IND de desbetreffende persoon geen aanspraak maakt op tijdelijke bescherming. Gemeenten worden opgeroepen per 1 februari 2023 actief de titelcode van de ontheemden die in hun gemeente opvang en bijbehorende voorzieningen genieten na te gaan.

Dit betekent dat bij wijziging van titelcode 46 naar 32 er geen recht op opvang en voorzieningen meer is onder de RTB. In de brief die de desbetreffende persoon van de IND op de stickerlocatie ontvangt staan zijn/haar mogelijkheden uitgelegd.

¹ Nota 'Uitvoering van RTB in Nederland', IND, d.d. 16 december 2022; nota 'Consequenties niet ophalen verblijfsbewijs Oekraïense ontheemden', IND, d.d. 16 december 2022

Werkinstructie

Wanneer bij het ophalen van het rechtsbewijs (sticker of O-document) door de IND wordt geconstateerd dat iemand niet in aanmerking komt voor tijdelijke bescherming, krijgt de aanvrager een brief mee met uitleg over de consequenties hiervan. De persoon heeft hierin de volgende opties:

1. De persoon kan besluiten Nederland te verlaten. Wanneer deze persoon Nederland verlaat wordt hij/zij verzocht zich uit te schrijven uit de BRP (inschrijving RNI) en zijn/haar onvolledige asielaanvraag in te trekken. Het recht op opvang en voorzieningen in Nederland wordt in dat geval per direct beëindigd.
2. De persoon kan een bezwaarschrift indienen bij de IND tegen de beslissing dat hij/zij niet onder de RTB valt;
3. De persoon kan besluiten de asielprocedure te doorlopen bij de IND en kan zich daartoe (alsmede voor opvang) in Ter Apel melden.

AD 1) De persoon valt *NIET* onder de richtlijn. Dit betekent dat de persoon *GEEN* recht heeft op opvang onder de Regeling opvang ontheemden Oekraïne en moet vertrekken uit de opvang (GOO/POO). Hij heeft de volgende keuzes:

1. Vertrek richting land van herkomst. Op verzoek kan de gemeente de contactgegevens van Vluchtelingenwerk Nederland delen, zij kunnen de persoon informatie verstrekken over zijn vertrekmogelijkheden. Indien de persoon hulp wenst bij het regelen van zijn/haar vertrek, kunnen de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) of DT&V hem/haar hierbij ondersteunen. Men kan contact opnemen met IOM via +31 (0)88 74644666 of +31 (0)70 3181500 dan wel met DT&V via info@dtv.minvenj.nl. De gemeente verstrekt deze informatie. Indien men hierover vragen heeft, verwijst de gemeente naar de genoemde telefoonnummers.
2. Voor Oekraïners die in een ander EU-land een verblijfsvergunning hebben en om die reden niet onder de RTB vallen geldt dat zij dienen te vertrekken richting het land waar zij rechtmatig verblijf genieten (land van bestendig verblijf). Indien iemand aangeeft dat het verblijfsrecht in het land is verlopen, ligt het in de rede dat hij/zij aldaar een aanvraag doet voor verlenging van dit verblijfsrecht of voor bescherming onder de richtlijn.

Gedurende dit proces kunnen gemeenten enkele dagen coulance bieden en de ontheemden kortstondig verblijf in de opvang toestaan om het vertrek te regelen. Deze werkwijze is eveneens van toepassing (geweest) op derdelanders die onrechtmatig in de GOO verbleven en hebben aangegeven asiel te willen aanvragen. Indien de vreemdeling behoefte heeft aan meer informatie over vervolgstappen, dan kan worden doorverwezen naar het dichtstbijzijnde informatiepunt van Vluchtelingenwerk.

Indien iemand weigert te vertrekken uit de opvang, nadat aan hem/haar kenbaar is gemaakt dat hij/zij niet onder de RTB valt en derhalve geen recht heeft op opvang en voorzieningen die daaruit voortvloeien, verwijzen wij u graag naar de handelswijze die eerder is opgesteld en gedeeld met de VNG. Zie hiervoor de bijlage.

AD 2) Indien de persoon een bezwaarschrift indient, is er geen sprake van een schorsende werking en wordt aan hem/haar gedurende de periode hiervan geen opvang geboden door de gemeente waar men zich eerder heeft ingeschreven in de BRP. Hieruit volgt ook dat hij geen recht meer heeft op voorzieningen zoals

Programma Directoraat-
Generaal Oekraïense
Ontheemden

Datum

27 januari 2023

Ons kenmerk

x

bedoeld voor de doelgroep ontheemden uit Oekraïne (bijvoorbeeld verstrekkingen zoals bedoeld in de Regeling opvang ontheemden Oekraïne).

**Programma Directoraat-
Generaal Oekraïense
Ontheemden**

Bezwaarprocedure

In de brief die de IND afgeeft aan personen die niet onder de RTB vallen, staat genoteerd dat indien men het niet eens is met het niet verlenen van tijdelijke bescherming, hiertegen een bezwaarschrift kan worden ingediend bij de IND.

Datum

27 januari 2023

Ons kenmerk

x

Voor de persoon geldt een rechtsmiddelentermijn van 4 weken voor het indienen van een bezwaarschrift bij de IND voor het niet verlenen van tijdelijke bescherming. Het bezwaarschrift tegen de weigering heeft geen schorsende werking. Dit betekent dat de persoon met het indienen van een bezwaarschrift het recht op gemeentelijke en particuliere opvang en voorzieningen niet behoudt.

Indien iemand een negatieve beslissing heeft ontvangen op zijn bezwaarschrift, kan hij daartegen nog een beroep indienen. Ook het indienen van een beroep tegen deze beslissing heeft geen schorsende werking.

Voorlopige Voorziening

De persoon kan bij de rechtbank een verzoek om een voorlopige voorziening (vovo) indienen op het moment dat zijn bezwaarprocedure loopt. Het indienen van een verzoek voor een voorlopige voorziening heeft ook geen schorsende werking. Dit betekent dat de persoon met het indienen van een verzoek om een voorlopige voorziening nog steeds geen recht heeft op opvang en voorzieningen. Het komt echter voor dat voorzieningenrechtters het verzoek toewijzen en de IND opdragen om, tenminste voor duur van de bezwaarfase, een verblijfsbewijs te verstrekken en de vreemdeling te behandelen als ware hij in het bezit van tijdelijke bescherming. Indien het verzoek om een voorlopige voorziening wordt toegekend, heeft de persoon ook recht op opvang voor ontheemden zoals geregeld in de RooO. Het is aan de persoon om bij de gemeente aan te tonen dat zijn verzoek om een vovo bij de rechtbank is toegekend.

AD 3) De persoon kan besluiten de asielprocedure te doorlopen bij de IND. De persoon kan aangeven asiel te willen omdat hij/zij niet terug kan keren naar het land van herkomst (vanwege vrees voor vervolging zoals bedoeld in het Vluchtelingenverdrag, onmenselijke of vernederende behandeling of om slachtoffer te worden door willekeurig geweld of een gewapend conflict). Middels de BRP registratie heeft de persoon reeds een onvolledige asielaanvraag ingediend. Wanneer bij het ophalen van het rechtsbewijs door de IND wordt geconstateerd dat iemand niet in aanmerking komt voor de tijdelijke bescherming, overhandigt de IND de vreemdeling een besluit. In dit besluit is aangegeven dat hij/zij twee weken de tijd heeft om zich te melden bij het aanmeldcentrum indien hij/zij de asielprocedure (verder) wil doorlopen. Meldt hij/zij zich niet, dan kan de aanvraag in beginsel buiten behandeling worden gesteld.

Indien de persoon bij de gemeente aangeeft dat hij/zij de asielaanvraag wil voortzetten, dan kan de gemeente hem/haar contactgegevens van Vluchtelingenwerk Nederland geven om informatie op te vragen over de asielprocedure. In dit geval kunnen gemeenten ook coullance tonen en de vreemdeling enkele dagen in de opvang laten verblijven. Dit is niet verplicht.

Bijlage: handelswijze voor gemeenten indien iemand niet onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming valt en niet uit de opvang wil vertrekken.

**Programma Directoraat-
Generaal Oekraïense
Ontheemden**

Wat kunnen gemeenten doen als iemand, die niet onder de richtlijn tijdelijke bescherming valt en dus geen recht heeft op opvang, niet uit de opvang wil vertrekken?

Datum
27 januari 2023

Ons kenmerk
x

Bij deze vragen gaat het om personen die op dit moment geen recht hebben op opvang. Dit geldt voor personen die nooit onder de RTB hebben gevallen en die momenteel wel in de opvang (GOO en POO) verblijven. Hiervoor zijn signalen afgegeven dat sommige gemeenten personen in de opvang laten verblijven die niet ingeschreven zijn in de BRP. Anderzijds zijn er personen die bij de IND hebben gevraagd om tijdelijke bescherming (en de bijbehorende sticker) en die dit niet hebben verkregen. Indien iemand niet onder de RTB valt en wel in de opvang verblijft, kan de gemeente aan de desbetreffende persoon vragen om te vertrekken.

Wanneer iemand na herhaaldelijke verzoeken en gesprekken weigert uit de gemeentelijke opvang te vertrekken kan de gemeente een vorderingsbevel te sturen. In dit bevel wordt benoemd dat de politie wordt ingeschakeld als er geen gehoor wordt gegeven aan het vertrek. Indien de persoon nog steeds weigert te vertrekken dan kan lokaal de politie worden ingeschakeld. Indien de persoon op het moment van de komst van de politie in de opvang aanwezig is, dan kan de persoon worden aangehouden en belandt mogelijk in de reguliere strafrechtketen.

Aansluitend op het strafrechtelijk proces kan de persoon worden overgedragen aan de vreemdelingenpolitie. Door de vreemdelingenpolitie wordt, voor zover van toepassing, een vreemdelingrechtelijke maatregel opgelegd.

Personen die geen recht hebben op bescherming onder de RTB hebben geen recht op opvang en voorzieningen die volgen uit de RTB. Te allen tijde kan men er voor kiezen een asielaanvraag in te dienen. Hiervoor dient men zich te melden in Ter Apel. Voor meer informatie hierover kijkt u op [RefugeeHelp - Geen Oekraïense nationaliteit of Asiel aanvragen in Nederland | IND](#)